

המשבר בענף הלאוקודנדרון

'ספארי סנסט' - מבט אחר

ד"ר שמעון מאיר

סוניה פילוסוף-הדס וחובי). יחד עם זאת, תכניות המחקר שהוגשו שנה אחר שנה לקרן המדען הראשי נדרשו ע"י ועדת ההיגוי בנימוק שניתן ע"י הי"ר (מנהל אגף הפרחים בשר"מ) ש"הנושא נבחן עם המגדלים הגדולים ולדעתם אין שום בעיה באיכות הפרחים ומחקר בנושא זה מיותר".

בשנת 2005, בהסתמך על תוצאות הניסויים בנושא, ד"ר סוניה פילוסוף-הדס מהמחלקה לאחסון במרכז וולקני, עדכנה את המלצות הטיפול לאחר הקטיף בענפי ספארי, שכללו הטענה בתמיסה של 5% סוכרוז (ראה גם המאמר בחוברת זו), וההמלצות הופיעו בדף המגדל, למרות זאת, ועל אף שהתרענו על כך מספר פעמים, בהנחיות שנשלחו למגדלים ע"י הרפרנט לגידול פרוטיאות המדריך את רוב מגדלי הספארי, לא נכללה ההמלצה להטענה בסוכר. רק בספטמבר 2007, כאשר המשבר החל לתת אותותיו, בוצע "ישור קו וההנחיות שנשלחו למגדלים תאמו את ההנחיות שהומלצו ע"י המחקר.

בשנה הנוכחית הגשתי תכנית מחקר חדשה לוועדת ההיגוי של קרן המדען הראשי בנושא השחרות עלים בפרוטיאות, כולל דגש על ענף הספארי סנסט. המתבססת על רעיונות חדשים לשיפור נוסף של הטיפול (שחלקם נובעים משיחות והוצאות בכנס הפרוטיאות האחרון), והמטובים בתוצאות הקדמיות חיוביות. הצעת המחקר נדחתה הפעם בטענה הצינית ביותר ש"ענף הספארי נמצא במשבר והוא במילא מתטוטט ולכן אין טעם לבצע את המחקר".

לסיכום: אני בטוח שישנם גורמים שונים למשבר בענף הספארי החשוב, שפגעו בעיקר במגדלי הפרחים בגולן, אך אין ספק שבעיית האיכות היא אחד הגורמים המרכזיים להיווצרות משבר זה. ישנם נכון של תוצאות המחקר, שחייב לעבור למגדלים באופן בחר, חזמה ואחיד ע"י כל הגורמים, ומחקר יסודי לפתרון הבעיה, היו ועדיין יכולים להציל ולבנות את הענף מחדש. בהנחה שהתובנות המשכללות שפורטו במאמר של שטיינמץ ופרידקין מ-2005 נכונות ועומדות, והיתרונות הייחודיים של ענפי הספארי עדיין בתוקף, יש סיכוי לענף להמריא מחדש.

במאמר המלומד שנכתב ע"י שטיינמץ ופרידקין (עולם הפרח, גיליון ינואר-פברואר 2005) "מבט מקיף על שיווק לאוקודנדרון ספארי סנסט" לשוקי אירופה", נעשה ניתוח מקיף ומעמיק המסתמך על הניסיון הרב שנצבר בענף, התהליכים, התונים וכל התובנות שנצברו משנת 1990 (50 דונם) ועד 2005 (1,800 דונם). המאמר הציג חזות מאוד אופטימית לענף זה, הסביר את התנהגות השוק והראה שלמרות שהכמויות המשווקות עלו פי שנה במיליון ענף - המחיר לא ירד ואפילו השתפר. לפי דעת המחברים - תכונותיו של הספארי, כגידול נוח לחקלאי, נוח לשינוע בים וביבשה ונוח מאוד לעבודת השוחר והאוגד וללא תחרות מול מוצרים אחרים, מציבות אותו כמוצר חזק בשוק, ואפשר להניח שהספארי סנסט ימשיך להיות מוצר אטרקטיבי וימשיך להיסחר בשוק בכמויות הולכות וגדלות. וכחיוזק להערכה זו הביאו המחברים את עובדת כניסתו של הגידול לתעשיית הזרעים וחתימה על חוזה שיווק ארוכי טווח עם חברות האגידה.

מאז פרסום המאמר הורחבו נטיעות הספארי, והענף הגיע לשיאו בשנים 7-2006 עם היקף גידול של 2,500 דונמים. מאז שיא זה, הענף נמצא במשבר קשה שהוביל לעקירה מאסיבית של מטעי ספארי, וכתוצאה מכך היקף הגידול מגיע כיום לכ-700 דונם בלבד לפי ההערכה האחרונה. מכאן, שהתחזיות האופטימיות שפורטו במאמר מ-2005 נמצאו שגויות בטווח שנים קצר ביותר. מר ניסים אסולין, מנהל אגף הפרחים באגרסקו, תיאר בדבריו בוועידת איגוד מגדלי הפרחים (באוגוסט 2009) את המשבר בענף הספארי, שנובע בעיקר מהפגיעה במוניטין הענפים בשל בעיות איכות הנגרמות מתופעת ההשחרות בעלים.

כבר בתקופה האופטימית בשנים 4-2003 התרעו מר בארי לביא, מרכז תחום הירוקים באגרסקו, לגבי תלונות של קניינים על השחרות בעלים וחוסר עקביות באיכות הענפים כגורם המרכזי לבעיות של האוגדים וזרזי הפרחים. בהתאם לכך, הוועדה לתובלה ימית המליצה על פיתוח פתרונות לבעיית ההשחרות בעזרת מחקרים לטווח קצר וארוך, שיוגשו כתכניות מחקר לקרן המדען הראשי, וכן המליצה על פיתוח שוק נוסף לארה"ב באמצעות תובלה ימית. תוצאות המחקרים (לטווח הקצר) מוצגות במאמר בחוברת זו.

המחלקה לחקר תוצרת חקלאית לאחר הקטיף, מרכז וולקני, בית דגן